
Η γυναικεία φύση ως ισορροπιστής της δυτικής κοινωνίας

Από την ομιλία του Νίκου Σταθόπουλου

Εμπειρογνώμονος σε θέματα
Ανθρώπινου Δυναμικού – Managing Partner

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας έχει πρωτοστατήσει επί δεκαετίες σ'έναν αγώνα για το αυτόνομο: να έχουν δηλαδή οι μισοί άνθρωποι τα ίδια δικαιώματα με τους άλλους μισούς.

Φαίνεται ότι αυτό δεν θεωρείται ακόμα φυσικό για όλους.

Είναι ιδιαίτερη τιμή για μένα που μου παραχωρείτε αυτό το βήμα, για να αναπτύξω τις απόψεις μου, οι οποίες έρχονται να υποστηρίξουν την ανάγκη της διεύρυνσης

της γυναικείας παρουσίας στη διαχείριση της εξουσίας από μια διαφορετική σκοπιά. Τα επιχειρήματα που θα παρουσιάσω δεν αναφέρονται στο όφελος που θα έχουν οι γυναίκες από μια τέτοια αυξημένη παρουσία. Αναφέρονται στο όφελος που θα μπορούσε να προκύψει για το σύνολο της κοινωνίας.

Θυμάμαι την πρώτη σκηνή κάποιου από τα πολιτικά μυθιστορήματα του Τσέχου συγγραφέα Μίλαν Κούντερα.

Ο πρωταγωνιστής θυμώνει με τη γιαγιά του, η οποία, την ώρα που μπαίνουν τα σοβιετικά τανκς στην Πράγα, ασχολείται με το ότι οι αγλαδιές άργησαν να ανθίσουν. Και μόνο στο τέλος της ιστορίας, ο πρωταγωνιστής, αφού περάσει διά πυρός και σιδήρου, αναρωτιέται μήπως η γιαγιά του διέκρινε κάτι σημαντικότερο, κάτι διαχρονικό-τερο απ' αυτά που απασχολούσαν τον ίδιο.

Ξέρετε, στην προσέγγιση των πολύ μεγάλων θεμάτων, όπως είναι και αυτά που αφορούσαν στη διοίκηση της κοινωνίας, την πολιτική δηλαδή, αλλά και το ρόλο των δύο φύλων, η επιστημονική προσέγγιση είναι πάντα γενική, και γι' αυτό το λόγο έχει ελλείψεις, αν όχι και αυθαιρεσίες. Η τέχνη, αντίθετα, καταφέρνει να είναι πιο διορατική, πιο διεισδυτική και πιο ακριβής. Θυμάμαι χαρακτηριστικά τη θύελλα που είχαν ξεσηκώσει τη δεκαετία του 70 δύο ταινίες του Μάρκο Φερρέρι, «Η τελευταία γυναίκα» και «Το μέλλον είναι γυναίκα». Δεν θα σας κουράσω μ' αυτές. Το κεντρικό μήνυμα πάντως ήταν ότι η σύγχρονη γυναίκα φέρνει σε αμηχανία τον άνδρα με την ωριμότητά της στην αντιμετώπιση των κοινωνικών θεμάτων, μικρών και μεγάλων.

Ας κρατήσουμε τη λέξη ωριμότητα, γιατί αποτελεί έννοια-κλειδί για τη σύγχρονη κοινωνία και ας κάνουμε μια μικρή αναδρομή στους σταθμούς της εξέλιξης των ρόλων των φύλων.

Όταν, παλιά, στη νεολιθική εποχή, ξεχώρισαν για πρώτη φορά οι ρόλοι των δύο φύλων, οι κύριες ικανότητες που χρειαζόνταν για την επιβίωση ήταν η δύναμη και η ευρηματικότητα. Τις ικανότητες αυτές ανέπτυξε περισσότερο το αρσενικό, που κατά την πρώτη μορφή καταμερισμού της εργασίας ασχολείτο με το κυνήγι και, στη συνέχεια, με την κτηνοτροφία. Ας μη ξεχνάμε ακόμη ότι τότε οι γυναίκες, από την εφηβεία τους και μετά, μέχρι τα 30-35 χρόνια που ζούσαν, ήταν συνέχεια έγκυοι ή σε λοχεία.

Οι ικανότητες αυτές συνέχισαν να είναι πρωταρχικής σημασίας για πολλούς αιώνες, μέχρι τη βιομηχανική επανάσταση, στα μέσα του περασμένου αιώνα.

Από τότε και ύστερα, η αξία της μυϊκής δύναμης μειώνεται σταθερά και εμφανίζεται ζήτηση, με αντιστρόφως ανάλογο ρυθμό, μιας καινούργιας ικανότητας. Αυτής της επιστημονικής σκέψης, της επαγωγικής λογικής, της θετικής προσέγγισης, όπως θεμελιώθηκε από τον Αριστοτέλη και τον Καρτέσιο. Η μονοκρατορία του άνδρα τελειώνει. Ο ρόλος της γυναίκας αρχίζει να γίνεται όλο και σημαντικότερος στην οικονομική, κοινωνική και, τέλος, στην πολιτική ζωή. Η γυναίκα, στη μια χώρα μετά την άλλη, αποκτά πλήρη πολιτικά δικαιώματα.

Μιλάμε για τη Δύση πάντα.

Περνώντας στη σύγχρονη περίοδο, την εικοσαετία '65-'85, η καταπιεσμένη γυναίκα της Δύσης απέκτησε συνείδηση της καταπίεσής της, η συνείδηση γέννησε οργή, η οργή γέννησε την εξέγερση. Η εξέγερση γέννησε τη θεωρία του φεμινισμού και η θεωρία γέννησε τη δύναμη. Το γυναικείο κίνημα κατάφερε να καταργήσει και τα τελευταία νομικά προνόμια των ανδρών. Μόνο ορισμένες

εκκλησίες συνεχίζουν να διατηρούν τυπικές διακρίσεις εις βάρος των γυναικών.

Η οικονομική και πολιτική επανάσταση που ζούμε στις μέρες μας αλλάζει πάλι το σκηνικό. Η τρομακτική ανάπτυξη της πληροφορικής, η παγκοσμιοποίηση των Media και του εμπορίου, η κατάρρευση του Ανατολικού μπλοκ καθώς και η διαδικασία ένωσης της Ευρώπης, στην οποία συμμετέχουμε, άλλαξαν ολοκληρωτικά το τοπίο.

Πριν τέσσερα χρόνια πραγματοποιήσαμε μια έρευνα με δείγμα 2.000 γυναικών όλων των κοινωνικών στρωμάτων, για να διαπιστώσουμε τις ενδόμυχες αξίες των Ελληνίδων. Από την έρευνα προέκυψε ένα εντυπωσιακό αποτέλεσμα: Μεταξύ των 12 θεμελιωδών αξιών που εξετάζονταν υπήρχε μια στην οποία οι γυναίκες απέδωσαν τριπλάσια σημασία απ' ό,τι στις υπόλοιπες. Παραδόξως, δεν ήταν η ανάγκη για ασφάλεια, ούτε τα υλικά αγαθά, ούτε η ικανοποίηση φιλοδοξιών, ούτε η επιθυμία για περιπέτεια.

Η αξία που ανέδειξαν κυρίαρχη οι Ελληνίδες ήταν η ανεξαρτησία. Σημειώστε ότι η έρευνα έγινε με σταθμισμένο ειδικό ψυχομετρικό τεστ, όχι με ευθείες ερωτήσεις. Οι Ελληνίδες το έδειξαν ξεκάθαρα: θέλουν, πάνω απ' ο,τιδήποτε άλλο, να αποφασίζουν μόνες τους για την τύχη τους.

Τα τελευταία χρόνια ένας νεολογισμός προσπαθεί να καθιερωθεί στο λεξιλόγιό μας. Είναι μια προσπάθεια να συνδυαστούν οι έννοιες της προσωπικότητας και της ωριμότητας του ατόμου. Αναφέρομαι στην καινούργια έννοια της Συναισθηματικής Νοημοσύνης. Πρόκειται, με λίγα λόγια, για την ικανότητα που έχουμε να καταλαβαίνουμε τα συναισθήματα, τα δικά μας και των άλλων, και να λειτουργούμε λαμβάνοντας υπ' όψη μας τις συναισθηματικές παραμέτρους και επιπτώσεις των πράξεών μας. Όλες οι σύγχρονες μελέτες – και υπάρχει ένα πλήθος απ' αυτές – αποδεικνύουν ότι η αυξημένη συναισθηματική νοημοσύνη, η ωριμότητα που θα λέγαμε, παίζει πολλαπλά μεγαλύτερο ρόλο στην προσωπική επιτυχία ενός ανθρώπου, απ' ό,τι η κλασική ευφυΐα, το IQ.

Τί λέει αυτό; Ότι, όταν ξεφύγουμε από το στείρο κυνήγι των αριθμών, από τη μηχανιστική και καταπιεστική προσπάθεια να πετύχουμε μεγάλα αθροίσματα, η επιτυχία μας είναι μεγαλύτερη. Το κέρδος μας είναι μεγαλύτερο.

Η σημασία αυτής της απόδειξης, αυτής της αναγνώρισης, είναι τεράστια. Και είναι τεράστια σε όλα τα επίπεδα: και όσον αφορά στην προσωπική ζωή, στη λειτουργία ενός οργανισμού, μιας εταιρείας, αλλά ακόμη περισσότερο, όσον αφορά στη διοίκηση του κράτους.

Επιπλέον, αποδείχτηκε ότι κανένα φύλο δεν υστερεί του άλλου σε συναισθηματική νοημοσύνη, όπως εξάλλου δεν υστερεί σε τυπική ευφυΐα. Αν πάμε όμως ένα επίπεδο πιο βαθιά, θα δούμε ότι από τις παραμέτρους της συναισθηματικής νοημοσύνης, οι άνδρες υπερτερούν γενικά σε αυτοπεποίθηση, αισιοδοξία και προσαρμοστικότητα, ενώ από την άλλη, οι γυναίκες υπερτερούν στην επίγνωση συναισθημάτων και στην ικανότητα χειρισμού διαπροσωπικών θεμάτων.

Το επιχείρημα λοιπόν για τη μεγαλύτερη ενασχόληση

των γυναικών με την πολιτική και για την ενασχόληση με τη διαχείριση της εξουσίας και από τα έδρανα της Βουλής και της Ευρωβουλής είναι ακριβώς αυτό: Είναι καλό για όλους να αυξηθεί η παρουσία της γυναικείας λογικής, του γυναικείου μυαλού, στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Το δίκαιο του ισχυροτέρου και οι ψυχροί υπολογισμοί, χρημάτων ή θυμάτων, δεν μπορούν πια να αποτελούν τους μόνους άξονες διαμόρφωσης της πολιτικής. Η ανθρωπιστική διάσταση, ο σαφής και ουσιαστικός κοινωνικός προσανατολισμός, είναι πια ανάγκη και όχι πολυτέλεια, δεν μπορεί να είναι μόνο ψηφοθηρικός μηχανισμός. Ας μην ξεχνάμε ότι είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας που, με την πρόοδο της Βιοτεχνολογίας, ο άνθρωπος δεν εξαρτάται από τη φύση για τη διατροφή του!

Στις πιο προηγμένες οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά χώρες του κόσμου, στη Σκανδιναβία και στην Ισλανδία, εδώ και πολλά χρόνια η προσοχή είναι στραμμένη έντονα στις ανθρωπιστικές αξίες. Δεν είναι τυχαίο ότι το

ποσοστό των γυναικών που ενεργοποιούνται στη διακυβέρνηση αυτών των χωρών είναι συντριπτικά μεγαλύτερο απ' ό,τι σε άλλες, πιο παραδοσιακές χώρες, όπως η Ελλάδα.

Στη σύγχρονη ευρωπαϊκή πολιτική, μαζί με τα αρσενικά χαρακτηριστικά της δύναμης, της μαχητικότητας, του ορθού λόγου και της τεχνοκρατικής αντίληψης, πρέπει να αισθανθούμε και τις θηλυκές αρχές της δημιουργικότητας, της δεκτικότητας, της διαλλακτικότητας και της αισθητικής.

Και θα πάω ένα βήμα παρακάτω: Σήμερα, που στην Ενωμένη Ευρώπη έχουμε σπάσει πολλά από τα δεσμά της αναγκαιότητας, η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να προσθέσει στην πολιτική της, μαζί με πολλά άλλα, και μια καινούργια διάσταση. Οφείλει να χαράξει πολιτικές για την εξατομικευμένη ανάπτυξη, για την προσωπική αυτοπραγμάτωση των πολιτών της, σαν τη μάνα που φροντίζει για κάθε παιδί της ξεχωριστά.